

Temasiðurnar hesaferð varpa ljós á føroyska matmentan og tess trupulleikar í breiðari merking. Flettingin er í hæddini júst nú, og temasiðurnar viðgerða teir trupulleikar, sum bøndur merkja í virksemini sínum. Eisini seta vit fokus á nýføroyska matmentan og hvussu tað er at liva og virka í Føroyum uttan at eta kjøt ella kjøtúrdráttir.

Stórt felli koppar øllum árinum

Árið hevur roynt serstakliga illa hjá Jóhan Jógvansson, bónda í Saksun. Fellið hevur verið ovurhonds stórt, og neyðugt er at seta meginpartin av lombunum við aftur, fyri at halda nøkulunda stand við áseyðatalinum.

Hetta koppar øllum árinum á høvdið og ger, at í ár verður einki yvirskot burturúr. Annars var upprunaætlanin at hava eitt lítið

yvirskot í ár og at nýta hetta til at gera iløgu í ein góðkendan hjall. Henda ætlan hevur nú fingið eitt bakkast, men Jóhan Jógvansson er tó framvegis vónríkur um, at tað fer at eydnast at hava ein góðkendan hjall kláran, tá undantaksloyvið rennur endaliga út tann 1. januar 2017.

– Vit fara í øllum førum at royna, staðfestir hann.

Eftir 1. januar 2017 verður liðugt við at fletta í kjallarum, ið ikki eru góðkendir sum sláturhús, um ætlanin er at selja til handlar ella matstovur. Tað verður tó framvegis loyvi við durasølu av kjøti, tað vil siga til onkran, ið bert ynskir at keypa til egna nýtslu

MYND: VILMUND JACOBSEN

ítrivsbøndur, ið steðga vinnuni, sigur Jóhan Jógvansson.

Hesa útsøgnina undirbyggir hann við at vísa á, at hjá teimum bøndrum, ið ynskja at dríva landbúnað sum vinnu, hevur tað stóran týðning at fáa frægasta prís fyri hvønn seyðin, soleiðis at tað kann mala runt. Í dag melur tað ikki runt hjá nógvum, og orsøkin er, at ítrivsbøndur eru við til at undirgrava landbúnaðarvinnuna. Hetta gera teir við eitt nú at selja krov fyri ein bilgari penga, enn vinnuligu bøndurnir, ið skulu gera iløgu í góðkendar hjallar og nýta góðkend sláturhús, kunnu gera.

– Og tað sama ger seg galdandi við avroðum. Hvør tímir at lata eitt lítið oyra fyri at fáa fatur á avroðum, um tey kunnu fáa tað ókeypis frá onkrum øðrum, ið hevur ov nógv, spyr Jóhan Jógvansson.

Matmentan hvørvir í sama viðfangi

Sjálvur flettir Jóhan Jógvansson allan seyðin á sláturvirkini hjá

– Í roynd og veru eru tað ítrivsbøndur, ið steðga vinnuni, sigur Jóhan Jógvansson, bóndi

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

Krás í Hósvík. Tá verða bæði skinn og avroð eftir í Hósvík, meðan bert heil krov verða flutt niðan aftur til Saksunar at turka. Orsøkin er, at tað loysir seg snøgt sagt ikki at fáast við tað.

Av tí sama, vísir Jóhan Jógvansson á, verður hvørki rullupylsa ella nakað líknandi gjørt longur, annað enn til egið húsbrúk. Stríðið av at framleiða

»Vinnan lagar seg til, tá nýggj krøv verða sett, og soleiðis verður eisini við hesum«

hesar vørur, sum annars kundu givið eitt lítið figgarligt íkast afturat, er snøgt sagt munandi størri enn tann lítli vinningur, ið kann fáast burturúr.

Hetta merkir eisini at ein partur av serstøku matmentanini, ið hoyrir til ymisku plássini, er við at doyggja út. Orsøkin er, at tað hjá bøndrum bert loysir seg at selja heil krov. Tað mesta av restini verður beint burtur, og harvið minskar inntøkugrundarlagið hjá bøndrunum eisini.

Samstarva heldur enn kappast

Jóhan Jógvansson sær fyri sær, at tað við strangari krøvum verður skilt betri millum teir, ið ætla vinnuligan landbúnað, og teir, ið bert hava tað til ítriv. Men hann sær eisini fyri sær, at einasti vegur fram, um bøndrum

skal verða lív lagað í Føroyum, er at samstarva.

– Tað staðbundna við einum serligum smakki og at framleiða gott seyðakjøt hevur sjálvandi týðning fyri einstaka bóndan. Men heldur enn at vit kappast á tí frontinum, hevði eg ynskt at tað var eitt slag av samstarvi millum bøndur, sum saman kundu garantera gott kjøt og harvið kanska eisini ein betri prís, greiðir hann frá.

Eitt nú vísir hann á royndirnar úr Sandoynni við einum felags búmerki, ið framleiðarar kunnu merkja sína grøði við, fyri at vísa á hvaðani tað kemur, og at tað borgar fyri eini ávísari góðsku. Eisini nevnið hann væl eydnað dømi úr Noregi við at bøndur samstarva um felags sölufólk, heldur enn at royna hvør í sínum lagi.

Ein annar trupulleiki er, at har í dag manglar ein millumliður millum bónda og endaliga brúkaran. Eitt nú soleiðis at ein felagsskapur sum Krás keypti seyðin livandi frá bóndanum og garanteraði ein ávísan prís fyri seyðin, og síðani sjálvur syrgdi fyri at gagnnýta alt av seyðinum sum frægast. Í dag verður Krás bert nýtt sum sláturvirkir, meðan krovini verða avheintað aftur av bóndanum, sum síðani skal selja tey krovini víðari.

Hóast trupulleikar, eru eisini loysnir í eygsjón hjá landbúnaðinum. Jóhan Jógvansson er hvørfall ikki í iva um, at samstarv er vegurin fram, um vit ynskja nakað gott burturúr vinnuligum seyðahaldi og at varðveita serstaka føroyska matmentan. Í verandi líki verða tað bara ítrivsbøndur, ið hava ráð at taka sær av matmentan og at putlast við rullupylsur og annað. Samstundis undirgrevur tað prísir og harvið eisini tilverugrundarlagið hjá teimum, ið ynskja seyðahald sum vinnuveg.

ROGVI@SOSIALURIN.FO